

Aihe: Sivistysvaliokunta tiistai 13.06.2017 klo 12:00 / HE 15/2017 vp / Asiantuntijapyyntö

Pirkanmaan liiton lausunto sivistysvaliokunnalle

Sote- ja maakuntauudistus on välttämätön ja kannatettava uudistus. Potilaiden valinnanvapaus tulee olemaan sen yksi keskeisistä tavoitteista. Sote palvelutuotannon monipuolistaminen lisää palveluntuottajien välistä kilpailua. Kilpailun tavoitteena on saatavuuden ja laadun parantaminen. Uudessa toimintamallissa turvataan kaikille tuottajille tasapuoliset toimintaedellytykset.

Pirkanmaan liitto pyytää kiinnittämään huomioita seuraaviin asioihin:

1. Oppilas- ja opiskelijahuollon ja koulu- sekä opiskelijaterveydenhuollon järjestäminen

Järjestämisvastuu kouluterveydenhuollosta siirtyy maakuntiin ja kunnille jää vastuu psykologi- ja kuraattoripalveluista sekä opiskeluhuollosta. Pidämme tärkeänä, että opiskeluhuolto on osa kunnan tehtävää ja siten tällä taataan sujuva yhteistyö koulun opettajien kanssa sekä kunnan muiden palvelujen kesken. Opiskeluhuolto on kouluympäristöön tiiviisti liittyvää ennaltaehkäisevää toimintaa. Pidämme myös tärkeänä, että järjestelmä näkyy oppilaille yhtenä toiminnallisena kokonaisuutena, vaikka vastuu kouluterveydenhuollosta siirtyy maakunnille. Palvelut tulee toteuttaa matalan kynnyksen lähipalveluna koulujen ja oppilaitosten yhteydessä. Tämä on tarkoituksenmukaista opiskeluhuollon palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden näkökulmasta.

Kouluterveydenhuollon järjestämisen osalta erityishaasteen tuo hammashuollon järjestäminen kouluille. Valinnanvapauslainsäädännön mukaan alle 18 vuotioiden hammashuollon järjestää liikelaitos ja yli 18 vuotiaille sote-keskukset. Tähän saakka iästä riippumatta hammashuolto on ollut yhden ja saman hammashoitolan tuottamaa palvelua. Uusi järjestely aiheuttanee hammasyksiköissä uudelleenjärjestelyjä. Tilat, laitteet ja henkilöstö tulee eriyttää toisistaan liikelaitoksen ja sote-keskuksen toiminnaksi. Oppilas- ja opiskelijahammashuolto tulisi olla lähipalvelua, koska palvelu kattaa suuren määrän oppilaita. Etäällä tuotetut palvelut aiheuttavat ylimääräisiä kuljetuskustannuksia. Perinteisen kouluterveydenhuollon osalta maakunta tuo laajemman maakunnallisen perspektiivin, jossa voidaan huomioida sekä sote että maku teemat yhtenä kokonaisuutena.

2. Sosiaali- ja terveystieteiden koulutuksen ja tutkimuksen rahoitus

Maakunnan tiloja on tähän saakka voitu käyttää terveydenhuollon koulutus- ja tutkimustoimintaan. Kuten nyt ehdotetaan, on tarpeellista laajentaa käytäntöä sosiaalihuollon alueelle. Tämä tulee ottaa huomioon tilojen suunnittelussa ja

korvauksissa. Laaja-alaiset sote-keskukset tulevat olemaan sopimuksellisessa suhteessa maakuntaan. Sote-keskuksilla ja muilla yhtiöillä tulee olla lakisääteinen velvoite turvata hyvät ja riittävät tilat sekä henkilöstöresurssi opetukselle ja tutkimukselle.

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen ohjausvastuu siirtyi sosiaali- ja terveysministeriölle 1.2.2015 alkaen. Pidämme tärkeänä, että sosiaali- ja terveysministeriö neuvottelee maakuntien kanssa koulutustarpeista ja rahoituksesta osana julkisen talouden suunnitelmaa (JTS). Muiden alojen kuin lääkärin ja hammaslääkärin erikoistumiskoulutusta ohjataan opetus- ja kulttuuriministeriön valmistelemalla erikoistumiskoulutusta koskevalla 1.1.2015 voimaan tulleella yliopistolakiin (558/2009) ja ammattikorkeakoululakiin (932/2014) sisällytetyillä säännöksillä. Koska sosiaali- ja terveydenhuolto kehittyy ja uudistuu voimakkaasti, on koulutuksen uudistuttava työelämälähtöisesti.

Koulutuksen ja tutkimuksen aiheuttamat kustannukset on korvattava täysimääräisenä. Tällä hetkellä erityisesti EVO-rahoituskorvaukset kattavat vain osittain kustannukset. Viime vuosina varsinkin yliopistosairaalat ovat käyttäneet lisäantäyvästi kuntarahaa tutkimuksen ja koulutuksen järjestämiseen. Siten nykyinen EVO-rahoitustaso ei kuvaa todellista tilannetta.

Tutkimukseen suunnattu EVO-rahoitus on laskenut viimeisten kymmenen vuoden aikana murto-osaan alkuperäisestä tilanteesta. EVO-rahoituksen osuus yliopistollisen sairaalan menoista oli aikanaan tasoa 12 prosenttia toimintamenoista. Rahoituksessa on kiinnitettävä huomiota, että sitä voidaan suunnata laaja-alaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimukseen. Varsinkin sosiaalialan tutkimustoiminnan vahvistaminen on tarpeellista.

Koska aiempaa suurempi osa sote-palveluista menee markkinoille toimiville yhtiöille, kannustimet toteuttaa koulutus- ja tutkimustoimintaa ovat haasteellisempia. Erityistä huomiota tulee kiinnittää täydennyskoulutukseen. Palveluiden tuottajilta tulee edellyttää sekä lainsäädännöllisesti että sopimuksellisesti riittävää ja monipuolista täydennyskoulutusta. Tuottojen maksimointi voi aiheuttaa pyrkimyksen säästää näistä kulueristä ensimmäisenä.

Tampereella 12.6.2017

Esa Halme
Maakuntajohtaja
Pirkanmaan liitto